

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“
КАТЕДРА „У П Р А В Л Е Н И Е“

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М:

ЗАМЕСТНИК - РЕКТОР
ПО УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ
проф. д-р Мирослава Раковска

В Ъ П Р О С Н И К

за Държавен изпит за ОКС “БАКАЛАВЪР”
на специалност "БИЗНЕС АДМИНИСТРАЦИЯ"

1. ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА УПРАВЛЕНСКАТА НАУКА.
 - 1.1. Развитие на управленската мисъл от древността до наши дни.
 - 1.2. Основни идеи, подходи и школи в теорията на управлението и техните най-характерни представители.
2. ПОДХОДИ В УПРАВЛЕНИЕТО.
 - 2.1. Системен подход в управлението.
 - 2.2. Процесен подход в управлението.
 - 2.3. Ситуационен подход в управлението.
 - 2.4. Количествен подход в управлението.
3. СИСТЕМНА (КИБЕРНЕТИЧНА) ТЕОРИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО.
 - 3.1. Развитие и исторически предшественици. Изследване на операциите.
 - 3.2. Обща теория на системите.
 - 3.3. Система и околна среда. Свойства на системите.
 - 3.4. Строеж и функциониране на системите.
 - 3.5. Системния подход като понятийна база и обща методология на управлението.

- 3.6. Сравнение между кибернетичната и организационната теория за управлението.
4. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА КИБЕРНЕТИКАТА.
 - 4.1. Кибернетика. Възникване и основни идеи.
 - 4.2. Управлението като информационен процес.
 - 4.3. Основни принципи на кибернетиката (обратна връзка, черната кутия, външно допълнение, необходимо разнообразие, самоорганизация и адаптация).
 - 4.4. Обект на управление (управлявана система).
 - 4.5. Управляваща система (субект на управлението).
 - 4.6. Видове системи за управление.
 - 4.7. Режимы в поведението на обекта. Равновесие, устойчивост и неустойчивост.
5. ОРГАНИЗАЦИЯТА КАТО ОБЕКТ НА УПРАВЛЕНИЕ.
 - 5.1. Понятието организация.
 - 5.2. Характеристики на организацията.
 - 5.3. Елементи на организацията.
 - 5.4. Нови видове организации.
 - 5.5. Класификация на стопанските и публичните организации.
 - 3.6. Процесът на управление на организацията - основни понятия.
6. ВЪНШНА СРЕДА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА.
 - 6.1. Понятието “външна среда” на организацията.
 - 6.2. Обща и специфична среда.
 - 6.3. Характеристики на външната среда на организацията.
 - 6.4. Компоненти на общата външна среда на организацията.
 - 6.5. Действия на организациите спрямо външната им среда.
7. ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА.
 - 7.1. Определение и същност.
 - 7.2. Функции и форми на организационната култура.
 - 7.3. Формиране и развитие на организационната култура.
 - 7.4. Етика в управлението.
 - 7.5. Организационни ценности.
 - 7.6. Организационна култура и организационна стратегия.
8. МИСИЯ И ЦЕЛИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА.
 - 8.1. Мисия на организацията - характерни белези.
 - 8.2. Значение и място на целите в управление на организацията.

- 8.3. Класификация на целите на организацията.
- 8.4. Целеполагане.
- 8.5. Дърво на целите.
- 9. СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕНИДЖМЪНТ В ОРГАНИЗАЦИЯТА.
 - 9.1. Същност и особености на стратегическия мениджмънт в организацията.
 - 9.2. Процес на стратегическия мениджмънт.
 - 9.3. Основни видове стратегии на организациите.
- 10. УПРАВЛЕНСКА ФУНКЦИЯ “ПЛАНИРАНЕ”.
 - 10.1. Същност, цели, задачи и фази на планирането в организацията.
 - 10.2. Принципи на планирането в организацията.
 - 10.3. Информация и планиране.
 - 10.4. Видове планиране в организацията
- 11. УПРАВЛЕНСКАТА ФУНКЦИЯ “ОРГАНИЗИРАНЕ”.
 - 11.1. Същност на организирането като управленска функция.
 - 11.2. Разделение и специализация на труда в организацията.
 - 11.3. Организационно-управленска структура - типове структури.
 - 11.4. Координация на дейностите в организацията.
 - 11.5. Организационни звена и организационни структури.
- 12. МОТИВАЦИЯ.
 - 12.1. Съдържателни теории на мотивацията.
 - 12.2. Процесни теории на мотивацията.
- 13. УПРАВЛЕНСКА ФУНКЦИЯ “КОНТРОЛ”.
 - 13.1. Същност на контрола като управленска функция.
 - 13.2. Изисквания към контрола в организацията.
 - 13.3. Видове контрол в организацията.
 - 13.4. Процес на контролиране.
 - 13.5. Характеристики на ефективния контрол.
 - 13.6. Методи и инструментариум на контрола.
 - 13.7. Приложение на контрола в управлението.
 - 13.8. Контролинг.
- 14. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.
 - 14.1. Анализ и проектиране на длъжности.
 - 14.2. Набиране и подбор на човешките ресурси.
 - 14.3. Преценяване на човешките ресурси

- 14.4. Обучение на човешките ресурси.
- 14.5. Управление на възнагражденията на човешките ресурси.
- 14.6. Управление на личното развитие и кариерата.
- 14.7. Съвременни модели на управление на човешките ресурси - аутсорсинг, управление на времето, политика на равните възможности, продължаващо обучение.
15. ГРУПИТЕ И ЕКИПИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА.
 - 15.1. Основни характеристики на групите.
 - 15.2. Видове групи.
 - 15.3. Етапи в развитието на групата.
 - 15.4. Групова динамика.
 - 15.5. Фактори, влияещи върху ефективността на групата.
 - 15.6. Междугрупови конфликти и преговори.
 - 15.7. Екипи.
 - 15.8. Създаване на ефективни работни групи.
 - 15.9. Формална и неформална структура на групата.
 - 15.10. Социограми.
16. БИЗНЕС КОМУНИКАЦИИ.
 - 16.1. Същност на комуникацията.
 - 16.2. Система на вътрешните комуникации в организацията.
 - 16.3. Система на външните комуникации: същност на работата с посредници и агенти; същност, цели и задачи на лобирането; спонсорство.
 - 16.4. Основни форми на бизнес комуникациите: събрания, съвещания, панаири, изложения, организиране на събития.
17. УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ.
 - 17.1. Същност и изисквания към управленското решение.
 - 17.2. Класификация на управленските решения.
 - 17.3. Процес на вземане на управленско решение.
 - 17.4. Етапи при вземане на управленско решение.
 - 17.5. Методи за подготовка и вземане на управленски решения.
 - 17.6. Вземане на решения в условията на неопределеност и риск.
 - 17.7. Оценка на риска.
 - 17.8. Количествени критерии за вземане на решения.
 - 17.9. Видове и характерни особености.
18. ПОВЕДЕНИЕ НА ЧОВЕКА В ОРГАНИЗАЦИЯТА.

- 18.1. Взаимодействие между човека и организацията.
- 18.2. Личностен фактор в управлението.
- 18.3. Индивидуални характеристики на личността.
- 18.4. Способности.
- 18.5. Темперамент.
- 18.6. Обучаемост.
- 18.7. Възприятия.
- 18.8. Потребности.
- 18.9. Нагласа.
- 18.10. Ценностна ориентация.
- 18.11. Типове личности.
19. ВЛАСТ В ОРГАНИЗАЦИЯТА.
 - 19.1. Същност на понятието.
 - 19.2. Власт, авторитет, влияние.
 - 19.3. Източници на власт.
 - 19.4. Видове власт.
 - 19.5. Пълномощия и тяхното делегиране в организацията.
 - 19.6. Баланс на властите в организацията.
20. ЛИДЕРСТВО И ЛИДЕРСКИ СТИЛОВЕ В УПРАВЛЕНИЕТО.
 - 20.1. Лидерство.
 - 20.2. Лидерски качества.
 - 20.3. Лидерско поведение.
 - 20.4. Стил на ръководство.
 - 20.5. Видове лидери.
21. УПРАВЛЕНИЕ НА ОПЕРАЦИИТЕ.
 - 21.1. Логически модел на операционната стратегия; видове стратегии операциите; етапи на ефективността на операциите.
 - 21.2. Основни рамки на услугите; матрица на услугите; система за предлагане на услугата и избор на процес.
 - 21.3. Проектиране на нови продукти и процеси. Етапи.
22. МОДЕЛИ И МОДЕЛИРАНЕ В СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ.

- 22.2. Определения и основни понятия. Видове модели. Аналитични и имитационни модели.
- 22.3. Оптимизация. Типични оптимизационни задачи. Методи за оптимизация.
- 22.4. Имитационно моделиране. Имитационен модел. Имитация.
- 22.5. Характерни черти, предимства, недостатъци и област на приложение на различните видове модели. Управленски задачи, решавани с помощта на модели.
- 22.6. Делови игри, построени на основата на имитационни модели.
- 22.7. Етапи при изграждане на моделите.

23. МЕТОДИ ЗА ПРОГНОЗИРАНЕ В СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ.

- 23.2. Прогнозиране. Същност. Видове прогнози.
- 23.3. Основни методи за прогнозиране. Характерни черти и области на приложение.
- 23.4. Прогнозиране чрез екстраполация. Постановка на задачата и основна хипотеза. Видове прогнозиращи функции.
- 23.5. Методи за синтез на прогнозиращите функции.
- 23.6. Експертни методи за прогнозиране. Същност. Области на приложение. Метод "Делфи".

24. КОЛИЧЕСТВЕНИ МЕТОДИ В УПРАВЛЕНИЕТО.

24.1. Мрежови модели.

24.1.1. Понятие за мрежа - основни понятия и принципи, означения, общи правила за построяване на мрежови модели.

24.2.2. Елементарни мрежови модели.

24.2.2.1. Модел на определяне на на-краткия път-същност, характеристика, алгоритъм на модела.

24.2.2.2. Модел на най-късото свързващо дърво - същност, характеристика, алгоритъм на модела.

24.2.2.3. Модел на минималния поток - същност, характеристика, алгоритъм на модела.

24.2. Главен бюджет на предприятието.

24.2.1. Същност.

24.2.2. Субекти, за които се разработва.

24.2.3. Значение.

24.3.4. Елементи.

- 24.2.4.1. Бюджет на приходи и разходи.
- 24.2.4.2. Бюджет на парични потоци.
- 24.2.4.3. Бюджетен счетоводен баланс.

25. ОРГАНИЗИРАНИ ПАЗАРИ И УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПОРТФЕЙЛИ.

- 25.1. Инвестиционни портфейли. Същност. Видове. Основни характеристики на инвестиционния портфейл. Възвръщаемост. Риск. Диверсификация. Конструирание на инвестиционни портфейли.
- 25.2. Акции и пазари на акции. Същност и основни видове акции. Първично емитиране на акции. Вторични пазари на акции.
- 25.3. Облигации и пазари на облигационни ценни книжа. Същност. Видове. Оценка на доходността и риска.
- 25.4. Държавни ценни книжа. Пазари на държавни ценни книжа.
- 25.5. Деривативни инвестиционни инструменти. Същност. Видове. Прехвърляне на рискове чрез хеджинг и спекула. Методи за хеджиране в стопанската дейност.

26. ПРОЕКТИРАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

- 26.1. Проектиране на подсистемната структура на организацията - управляваща и управлявана подсистема.
- 26.2. Проектиране на функционалната структура на организацията - взаимовръзка между общите и специализираните функции на управление.
- 26.3. Проектиране на организационната структура - принципи и проблеми.

27. УПРАВЛЕНИЕ НА МАЛКИЯ БИЗНЕС

- 27.1. Място, роля и значение на малкия бизнес в икономиката.
Дефиниция за малък бизнес.
- 27.2. Начини за навлизане в малък бизнес -започване на нов бизнес, закупуване на съществуващ бизнес и франчайз.
- 27.3. Разработване на бизнес план за развитие на малкия бизнес.
Изисквания към бизнес плана. Структура и съдържание на бизнес плана.
- 27.4. Разработване на маркетингов план за развитие на малкия бизнес.
Селектиране на целевите пазари. Анализ на целевите пазари.
- 27.5. Оценка на целевите пазари. Разработване на планове за продажбите.
- 27.6. Избор на месторазположение на малкия бизнес. Класификация на стоките и жизнения цикъл. Анализ на критичната точка.

28. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЕНИТЕ.

- 28.1. Същност и фази на процеса на управление н промените.
- 28.2. Избор на стратегия за провеждане на организационни промени.
- 28.3. Методи за стимулиране на промените в организацията.
- 28.4. Управление на съпротивата срещу промените.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

- 1) Ангелов, А. Г., Основи на управлението, София, 2009.
- 2) Ангелов, А. Г., Организационно поведение, София, 2004.
- 3) Ангелов, А. Г., М. Харизанова, М. Кузманова, Основи на управлението. Учебно помагало, УИ “Стопанство”, София, 1999.
- 4) Андронов, Ев., М. Александрова, Управление на операциите, УИ „Стопанство“, София, 2009.
- 5) Александрова, М. Управленски решения и риск, Авангард Прима, С., 2009.
- 6) Далкалъчев, Хр. Е. Неделчева, Теория на информацията и пренасяне на съобщения, УИ “Стопанство”, С., 2006.
- 7) Александрова М., Кузманова М., Мениджмънт. Теория и практика, Второ преработено допълнено издание “, София, 2018.
- 8) Ламбовска, М. Р., Количествени методи и модели в управлението, “ЕКСПРЕС”, Габрово, 2012.
- 9) Ламбовска, М. Р., Бюджетно управление на предприятието, УИ “Стопанство”, С., 2011.
- 10) Мирчев, М. К. ,Общ курс по основи на управлението, Варна, ВСУ, 2001.
- 11) Мирчев, М. Каменов, Я. И Фр. Тарраго. Икономика и управление на предприятието. УИ “Стопанство”, София, 2005.
- 12) Мирчев, М., Шереметов Г. Стоянова,
- 13) Мирчев, М., Шереметов Г. Стоянова, Цв. Стратегическо управление II част, УИ “Стопанство”, С., 2009.
- 14) Стоянова, Цв. Стратегическо управление, С., 2012.
- 15) Тарраго, Ф. Т., М. К. Мирчев, Г. В. Шереметов, Стратегическо управление, Университетско издателство “Стопанство”, София, 1999.
- 16) Харизанова, М., М. Кузманова, М. Александрова-Бошнакова, Н. Миронова-Ангелова, Управление-теория и практика, София, 2002.
- 17) Харизанова, М., М. Мирчев, Н. Миронова, Мениджмънт, ценности, комуникации, промяна, София, 2004.
- 18) Харизанова, М., и др. Управление на човешките ресурси. Инвестиция в бъдещето., “Авангард Прима”, С., 2006.
- 19) Харизанова, М., И. Миронова, Комуникации в управлението, „Авангард Прима, София, 2008.
- 20) Харизанова, М., Н. Миронова, Бизнес комуникации, „Авангард Прима, София, 2010.
- 21) Харизанова, М., Н. Миронова, Мениджмънт, „Авангард Прима, София, 2011.
- 22) Aldag, R. Y., T.M. Stears, Management, SW Publishing, 1997.
- 23) Ashby, W. R., An Introduction to Cybernetics, Chapman & Hall, 1956, <http://pespmc1.vub.ac.be/books/IntroCvb.pdf>
- 24) Bertalanffy, L., General System Theory. Foundations, Development, Applications, New York, 1968.
- 25) Cybernetics and System Theory, Principia Cybernetica, 2002, <http://pespmc1.vub.ac.be/ASC/CYBSYSTH.html>
- 26) Turban, E., J. R. Meredith, Fundamentals of Management Science, Fifth edition, IRWIN, Boston, 1991.
- 27) McHugh, P., G. Merli, W. A. Wheeler, “Beyond business process reengineering - towards the holonic enterprise”, John Wiley & Sons Lts., Chichester, 1995, ISBN 0-471-95087-4.
- 28) Principia Cybernetica Electronic Library, Principia Cybernetica
<http://pespmc1.vub.ac.be/LIBRARY.html>

Въпросникът е приет на заседание на катедра “Управление“ на 25.03.2020г. с Протокол №14.

РЪКОВОДИТЕЛ НА КАТЕДРА “УПРАВЛЕНИЕ”:

(проф. д-р Надя Миронова)

София, 2020 г.